

НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ, НО НЕ ОТМЪЩАВАЙТЕ!

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 15 • год. CV • 20 август 2026 г. • цена 1 лев / 0.51 €

www.stdbg.org

Печатно издание: ISSN 1313-7611 • Онлайн издание: ISSN 2815-2638

РЕЦИТАТОРСКИ
КОНКУРС
„НЕБЕСЕН
ГУРБЕТЧИЯ“,
ПОСВЕТЕН
НА ГЕНИАЛНИЯ
ПОЕТ ИВАЙЛО
БАЛАБАНОВ

На стр. 5

НАЦИОНАЛЕН ТРАКИЙСКИ СЪБОР-ПОКЛОНЕНИЕ В СЛАВЕЙНО

123 години от Илинденско-Преображенското въстание

150 години от рождението на Пею Шишманов

На 1 и 2 август т.г. комитското село Славейно събра стотици тракийци и потомци на родове от Славейно, за да почетат 123 години от Илинденско-Преображенското въстание и 150 години от рождението на Пею Шишманов. Традиционни организатори на честванията бяха: кметството в с. Славейно, Съюз на тракийските дружества в България, Тракийски научен институт, община Смолян, ГПК „Мурджов пожар“, читалище „Съгласие 1883“ и Църковното настоятелство в селото.

Съборът-поклонение започна с панихида в памет на загиналите във въстанието, отслужена в храм „Св. пророк Илия“ и про-

дължи със слова на организатори и официални гости, богата фолклорна програма, тържествена заря и полагане на венци пред гробовете на Пею и Кольо Шишманови и паметника на преобразенци

Участие в събора взеха: Краснодар Беломорски, заместник-председател на ЦР на СДБ и председател на Софийското тракийско дружество, членовете на ВК на СДБ: член - кор. проф. Георги Михов и Стоян Райчевски, доц. Георги Митринов от БАН, представители на областната и общинска власт в Смолян, Александър Александров

– кметски наместник на Славейно, тракийци и родопчани, жители и гости на Славейно.

Народ, който спре да се бори за свободата си, престава да бъде свободен, посочи в словото си кметският наместник на Славейно Александър Александров.

Той припомни, че преди повече от век хиляди българи от Македония и Одринска Тракия се изправят срещу една огромна империя. Днес Славейно отбелязва две знаменателни годишнини, които са символи на свободолюбието, саможертвата и непоколебимата вяра, че България заслужава своето единство и свобода, допълни Александров. Според него за славейновци името на Пею Шишманов не е просто част от историята, а част от тяхната самоличност. То ни напомня, че едно малко родопско село може да роди на България личности с големи сърца и големи дела, каза кметският наместник. „Илинденско-Преображенската епопея изразява вечния български устрем към осъществяване на националния идеал – освобождението и обединението на всички българи.

Продължава на 4-а стр.

ОБЩИНА МАЛКО ТЪРНОВО
СЪЮЗ НА ТРАКИЙСКИТЕ ДРУЖЕСТВА В БЪЛГАРИЯ
ТРАКИЙСКИ НАУЧЕН ИНСТИТУТ
РЕГИОНАЛЕН СЪВЕТ
НА ТРАКИЙСКИТЕ ДРУЖЕСТВА – БУРГАС

Ви канят на Национален тракийски събор-поклонение, който ще се проведе на 22.08.2026 г. (събота)

ПРОГРАМА

- 13.00 ч. Научна конференция на тема: „Тракийските българи в борба за свобода“
- 16.00 ч. Посрещане на участниците в тракийския поход „По стъпките на преобразенци“
- 16.30 ч. Откриване на фото-документална изложба „130 години организирано тракийско движение в България“
- 17.00 ч. Представяне на книгата „Малкотърновско и Василиковско във войните на България 1912–1945 г.“, автор Костадин Михайлов
- 18.00 ч. Концерт на ПФА „Странджа“
- 20.00 ч. Заупойна молитва в памет на загиналите преобразенци в храм-костница „Света Петка“
- 20.30 ч. Откриване на възпоменателното тържество пред мемориала. Заря-проверка
- 21.40 ч. Празничен концерт с участието на странджанските народни изпълнители: Манол Михайлов, Костадин Михайлов, Таня Стоева, Николай Гурбанов, Стойко Василев, мъжка фолклорна група „Росен“ и оркестър „Жарава“

СЛОВО НА ЧЛЕН-КОР. ПРОФ. ГЕОРГИ МИХОВ, ПРОИЗНЕСЕНО В СЛАВЕЙНО

Навършват се 150 години от рождението на Пею Иванов Шишманов (псевдоними Ивайло, Родопски, ЧерногоРСки), една безспорно знакова личност в среднородопската революционна дейност – войвода на Вътрешната македоно-одринска революционна организация (ВМОРО), районен ръководител на Ахъчелебийски район, който е обхващал днешните области на Смолян и Гюмюрджина (Комотини).

Той е роден на 14 февруари 1876 г. в с. Карлуково (днешното село Славеино) като втори син в семейството на големия кехая Иван Шишмански. По-големият му брат Вълко Иванов Шишманов е просветен деятел и дългогодишен учител в Карлуково (наричан Стариет учител). Негов първи братовчед е деецът на ВМОРО Вълко Райчев Шишманов (Кючука), загинал през 1916 г. в Първата световна война като подофицер, а племенник – знаменосецът на родопските комити Колю Шишманов.

Родоначалник на Шишмановия род е подвойводата Димо Шишман, който се заселва в Карлуково, бягайки от османската власт. Величието на борческия Шишманов род е толкова голямо, че дори се появява легенда, свързваща го с династията на Шишмановци от средновековния Търновград.

Първоначално Пею учи в родното си село Карлуково при по-големия си брат Вълко. Образованието е високо ценено в семейството му и по-късно е изпратен в Пловдивската мъжка гимназия. Там Пею завършва прогимназия, а по-късно, поради затрудненото преминаване на границата към свободна

България, е записан да учи в Одринската българска гимназия „Д-р Петър Берон“. След едногодишно пребиваване в Одрин Пею Шишманов отново се връща в Пловдивската гимназия и я завършва през 1898 г.

По същото време брат му Вълко създава революционно братство в село Карлуково. Вероятно това е причината младият Пею да постъпи във Военното на Негово Княжеско Височество училище в София (юнкерската школа). По здравословни причини напуска военното училище, без да го завърши, и през 1900 г. се завръща в родния си край и постъпва като класен учител в село Карлуково. Не е известно от кога съществува връзката на Пею Шишманов с Гоце Делчев, Даме Груев и Вълчо Сарафов (видни дейци на ВМОРО) – едни източници сочат от пребиваването му в Одрин, а други – в София. Тази връзка е решаваща за включването на Пею в редовете на ВМОРО и в борбата за освобождение на Македония и Одринско.

След завръщането си в Карлуково Пею Шишманов се включва активно в революционния живот. Има връзки с Михаил Герджиков, Лазар Маджаров, Димитър Матов и други дейци на ВМОРО. Благодарение на неговата активност Карлуково става средище на революционното движение в Средните Родопи. През 1901 г. по предложение на чепеларския пунктов началник Вълчо Сарафов Пею поема ръководството на местния революционен комитет. Работата като учител му служи за прикритие на революционната дейност. Развива активна агитаторска и организаторска дейност. Организира масово полагане на

клетва в селото през зимата на 1900–1901 г. Организира и обучение на мъжкото население във военно дело в местността Свети Дух над Карлуково през двете лета на 1901 и 1902 г. Организацията е толкова добра, че към лятото на 1903 г. цялото население в Карлуково е посветено в делото и е положило клетва, а всички годни да носят оръжие мъже вече са преминали през военно обучение.

Видният революционер и деец на ВМОРО Христо Караманджуков в своите спомени за революционното движение в Западна Тракия пише за обстановката в Карлуково: „Абсолютно всички мъже и жени, стари и млади, богати и бедни бяха посветени в делото и всички свещено пазеха тайната на движението, затова единствено тук не стана никакво издателство, никаква афера...“.

Пею Шишманов организира формирането през 1901 г. на местна чета, първоначално само карлуковска със седалище в местността Имарет дере (дн. Хайдушки поляни). Войвода на четата е неговият първи братовчед Вълко Райчев Шишманов (Кючука).

На 8 май 1902 г. Пею Шишманов е избран за районен ръководител на Ахъчелебийската революционна организация.

През пролетта на 1903 г. войводата Пею Шишманов застава начело на ахъчелебийската районна чета, която обхожда селата в Средните Родопи, ревизира селските комитети, повдига духа на населението и съдейства за неговото въоръжаване. Авторитетът на войводата е голям както сред четниците, така и сред населението. Ето какво пише за него Никола Гюмюшев, четник на Пею Шишманов, а по-късно войвода в Устовския районен участък: „Още при първата ми среща през 1902 год. направи ми впечатление, че Пею няма онзи буен, импулсивен характер на много наши войводи, не си служи в блъфове и жестикулации. Напротив, скромността му беше отличителна черта...“.

На 5 и 6 юли 1903 година в местността Свети Дух над село Карлуково се провежда т.нар. „Родопски конгрес“, на който Христо Караманджуков информира за взетите решения от Конгреса на Петрова нива относно подготовката на предстоящо въстание. Взема се решение да не се вдига въстание в Ахъчелебийско поради липса на оръжие, да продължи четническата дейност, която с по-големи акции да затруднява и задържа турските войски, за да възпрепятства действията им срещу поборниците в Македония и Одринско.

По време на Илинденско-Преображенското въстание Пею Шишманов е председател на ръководното боево тяло на пети Ахъчелебийско-Скечански революционен район на Одринския въстанически окръг. В този район действат четири чети с многоброен състав. Пею Шишманов се движи с четата, която действа в района на с. Карлуково и Петково под войводството на братовчедата му Вълко Шишманов.

През август 1903 година Пею Шишманов заедно с още 25 четници атакува митницата в Каракулас. Четниците успяват да задържат турските гарнизони, за да нямат възможност да вземат участие в потушаването на въстанието. Съратникът на войводата – Стефан Чакъров, пише: „Комитската организация в с. Карлуково, което беше и седалище на околийския и районен център, представляваше истинска революционна крепост. Там владееше отличен такт и дисциплина, всички – стари и млади, жени и деца, служеха върно и предано на делото. Всеки нелегален комитски работник, спохождащ това село,

се чувстваше в безопасност. Афери и издателства тук не се случиха. Пею беше преди всичко и всички го боготворяха“.

Четническите действия на Пею Шишманов продължават и след потушаването на Илинденско-Преображенското въстание. Той се установява в с. Манастир като войвода-ръководител на Ахъчелебийския район. На 3 март на 1904 г. Окръжното ръководство на Одринската организация взема решение той да оглави агитационна чета, а месец по-късно му се възлага да формира две чети: едната от десет четници за Ахъчелебийско, а другата с 10–15 за Дедеагач (Александруполис) и Гюмюрджина. Задачата им е да се повдигне духът на населението след поражението на въстанието и да възстановят комитетската мрежа на организацията. Одринският деец на ВМОРО Павел Ковачев пише до Пею Шишманов за становището на Одринския окръжен комитет, че „никога не са се съмнявали във неговата честност и безукорно служене на организацията“, затова предлагат и занапред да крепят и ръководят Ахъчелебийско.

Четата на Пею Шишманов е подложена на гонения и следва съдбата на останалите комитски формирования. Турските власти използват Илинденско-Преображенското въстание, за да унищожат въстаническите бойни сили. На 14 май 1904 г. четата на Шишманов води сражение в местността Синура над Карлуково, където е ранен племенникът му Никола Пеев Шишманов, знаменосец и подвойвода на четата, който се самоубива, за да не бъде заловен жив.

В периода до разпускането на четите след Младотурската революция през 1908 г. Пею извършва организационна и агитационна дейност в Родопите и в Беломорието. След това до 1912 г. четата на Шишманов не се разпуска напълно и продължава да поддържа духа на родопчани.

През освободителната Балканска война войводата Пею Шишманов като доброволец в македоно-одринското опълчение е начело на чета от около 200 души. Със заповед на войсковото командване четата е причислена с командир Пею Шишманов и помощник Вълко Райчев Шишманов като 5-ти взвод от 4-та погранична рота на 21-ви пехотен Среднородопски пехотен полк. Взводът подпомага настъплението на полка в Родопите, води сражения в района на селищата Славеино, Рудозем, Златоград и влиза победоносно в Гюмюрджина. През лятото и есента на 1913 г. той отново е на поста си и с доброволческа чета отбранява Средните Родопи от активизиралите се набези на гръцки части и турски башибозук.

След Освобождението на Родопите Пею Шишманов се грижи за многолюдното си семейство – съпруга, четирима сина и една дъщеря. Създава дъскорезница, известна като „Пеювата бичкия“, а към нея по-късно и гатер. Напуска земния си път на 11 ноември 1942 година в Пловдив.

Тук свършвам разказа за Пею Шишманов. Но всъщност това беше разказ и за борбеното село Карлуково, за неговите героични хора, осигурили благодатна почва за израстването на величавото дърво на Пею Шишманов.

Може би този разказ не е лишен от неточности, но едно е точно – продължителната, честната и ревностната всеотдайност на делото прави наистина фигурата на Пею Шишманов колкото светла, толкова и величествена – думите са на Христо Караманджуков.

Република България
Президент

ДО
ОРГАНИЗАЦИОННИЯ КОМИТЕТ НА
НАЦИОНАЛНИЯ ТРАКИЙСКИ СЪБОР
В СЕЛО СЛАВЕЙНО, ОБЩИНА
СМОЛЯН

Уважаеми представители на държавната и местната власт,
Уважаеми жители и гости на село Славейно,
Уважаеми потомци на участниците в Илинденско-Преображенската епопея,

За мен е привилегия да Ви поздравя с навършването на 123 години от Илинденско-Преображенското въстание и 150 години от рождението на Войводата от Смолянския край Пею Шишманов!

Днес си спомняме за хилядите българи, които с посветеност и самоотверженост са отстоявали правото на свобода и достоен живот на общностите в Македония и Одринска Тракия. Изразяваме дълбоката си признателност към делото на илинденци и преображенци, поставили националноосвободителната борба над личното си благо.

Славейно има своето достойно място в историята. Вашето красиво родопско село пази неотклонно паметта за своя именит син — Войводата Пею Шишманов. Аз вярвам, че днес, когато живеем в различно от неговото време, но отново сме изправени пред нестихващи предизвикателства, ние можем да почерпим вдъхновение от примера на герои като него. Като почитаме и предаваме идеалите им на младите поколения, ще имаме сили да вървим уверено напред.

Убедена съм, че и занаят с все така силен дух и отговорност към националната ни идентичност ще отправяме поглед и мисли към величавите върхове в българската история, каквато е Илинденско-Преображенското въстание. Макар останали извън пределите на българската държава, въстаниците българи са исторически, духовно и идейно свързани със своите сънародници. Днес тяхната борба в името на цялостна България е родолюбив завет, който укрепва връжките помежду ни и ни обединява като нация. Нека всеотдайно винаги да пазим завещаното ни от илинденци и преображенци! Поклон и Вечна памет пред тяхното дело!

1 август 2026 г.

ИЛИЯНА ЙОТОВА
ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЪР НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО

ДО
ОРГАНИЗАЦИОННИЯ КОМИТЕТ НА
НАЦИОНАЛНИЯ ТРАКИЙСКИ
СЪБОР

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

Приемете моите поздравления по повод провеждането на Националния тракийски събор, посветен на 123-та годишнина от Илинденско-Преображенското въстание и отбелязването на 150 години от рождението на войводата Пею Шишманов.

Съхраняването на историческата памет и почитането на делото на героите, отдали живота си за свободата и националното достойнство на България, е дълг към миналото и отговорност към бъдещите поколения. Илинденско-Преображенското въстание остава една от най-светлите страници в българската история, а подвигът на неговите участници продължава да вдъхновява със своята саможертва, смелост и непоколебима вяра в свободата.

Отбелязването на 150 години от рождението на войводата Пею Шишманов е заслужен израз на признателност към неговото дело и принос му в борбата за свободата на българите от Тракия. Паметта за техния подвиг е неразделна част от националната памет на България. Нейното съхраняване е израз на уважение към историята и към поколенията, които са отстоявали българската си идентичност въпреки тежките исторически изпитания.

Поздравявам всички организатори за всеотдайността и постоянството, с които поддържат живи традициите и националната памет. Убеден съм, че и занаят този събор ще продължи да обединява поколенията около непокътнатите родолюбие, свободата и духовното единство.

Пожелавам на всички участници и гости здраве, благополучие и плодотворни срещи. Нека преклонението пред героичното минало бъде вдъхновение за отговорност, единство и увереност в бъдещето на България.

АРХ. ИВАН ШИШКОВ
МИНИСТЪР

РАО "ТРАКИЯ"

Стара Загора, бул. "Христо Ботев" 100, ет. 3, офис 6
тел.: +359-400 586
e-mail: ram@ram-trakia.org, www.ram-trakia.org

RAM "TRAKIA"

Stara Zagora, Blvd. "Hristo Botev" 100, fl. 3, office 6
tel.: +359-400 586
e-mail: ram@ram-trakia.org, www.ram-trakia.org

ДО
Г-Н КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СПДБ

Уважаеми господин Премянов,

От името на РАО "Тракия" поздравявам организаторите и участниците в Националния тракийски събор-поклонение в с. Славейно, които с достойнство пазят жив спомена за героичното минало и отдават почит към делото на предците ни.

Вечна памет на всички, отдали живота си за свободата на България! Поклон пред подвига им и признателност към тяхното безсмъртно дело!

Проф. Иван Върляков
изп. директор на РАО "Тракия"

ОБЩИНА ЕЛХОВО

ПОЗДРАВИТЕЛЕН АДРЕС

ДО
Г-Н КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СЪЮЗА
НА ТРАКИЙСКИТЕ ДРУЖЕСТВА В БЪЛГАРИЯ

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕМЯНОВ,

Приемете моите поздравления по повод провеждането на Националния тракийски събор, посветен на 123 години от Илинденско-Преображенското въстание и 150 години от рождението на войводата Пею Шишманов.

Тези годишнини са повод да бъде отдадена заслужена почит към значими събития и личности от историята на тракийските българи, както и да се изрази признателност към всички, които съхраняват паметта за тях и предават това историческо наследство на следващите поколения.

Националният тракийски събор утвърждава традицията да се пази жив споменът за миналото, да се почита делото на достойните българи и да се съхраняват духовните и културните ценности, свързани с Тракия.

Поздравявам Вас и всички членове на Съюза на тракийските дружества в България за последователните усилия, с които пазите историческата памет и популяризирате богатото тракийско наследство.

С уважение,

Петър Гендов
Кмет на община Елхово

СЪЮЗ НА ТРАКИЙСКИТЕ ДРУЖЕСТВА В БЪЛГАРИЯ

1000 София
ул. "Стефан Караджа" № 7А

e-mail: stdb_sofia@abv.bg
тел.: +359 2 987 48 96; тел./факс: +359 2 987 57 53

ДО
ОРГАНИЗАТОРИТЕ И ГОСТИТЕ
НА НАЦИОНАЛНИЯ ТРАКИЙСКИ
СЪБОР-ПОКЛОНЕНИЕ В С. СЛАВЕЙНО

ПОЗДРАВИТЕЛЕН АДРЕС
УВАЖАЕМИ ОРГАНИЗАТОРИ И ГОСТИ,
СКЪПИ ПОТОМЦИ НА ТРАКИЙСКИТЕ БЕЖАНЦИ, РОДОЛЮБЦИ,

За мен е чест да Ви поздравя от името на ръководството на Съюза на тракийските дружества в България, Тракийския научен институт, на многобройните ни членове и лично от мое име по повод традиционния Национален тракийски събор-поклонение в Славейно. Всяка година в началото на август тук, в живописното родопско село се прекланяме пред героите от Илинденско-Преображенското въстание, които с живота си отстояваха идеята за свободна и обединена България. Наред с това днес отбелязваме и 150 години от рождението на легендарния войвода Пею Шишманов – един от достойните синове на Родопите, превърнал любовта към отечеството в своя житейска съдба.

Жителите на този край са сред първите, които се надигат срещу несправедливите клаузи на Берлинския договор, който не само разкъсва националния идеал, но и отнема надеждата на хиляди българи в Родопите да заживеят свободни в пределите на своето Отечество. От родопските села и махали, където всяка къща пази спомен и всяка пътека разказва история, се издига гласът на хора, които отказват да приемат своята съдба и избират трудния път на съпротивата. Този свободолюбив дух намира своето най-висше проявление в Илинденско-Преображенската епопея – подвиг, който остава вечен символ на жертвоготовността в името на свободата, националното единство и човешкото достойнство. Сред онези, които поведоха народа с личен пример, ярко се открояват имената на Пею Шишманов и Колю Шишманов – войводите, останали завинаги в народната памет като образец на смелост, чест и самоотвержена преданост към България. Изграждането на техния паметник, който се превърна в символ на Славейно, е израз на преклонението на Съюза на тракийските дружества в България и на тракийци към безсмъртното им дело.

Тук, в сърцето на Родопите, когато пристъпваме не само с цвете в ръка, но и с признателност в сърцето, свеждайки глава пред знайните и незнайни герои, написали една от най-светлите страници в българската летопис, доказваме, че паметта за тях е жива. Защото историята не само документира събитията, тя преди всичко е дълг и мост към бъдещето. И докато Родопите пазят имената на своите войводи и Тракия помни своите мъченици, България ще бъде жива.

Честит празник!
Поклон пред героите!
Вечна памет на загиналите за свободата на Тракия и Родопите!

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СДБ

ОБЩИНА ИВАЙЛОВГРАД
ХАСКОВСКА ОБЛАСТ

ДО
Г-Н СТЕФАН РАДЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА РАО „ТРАКИЯ“
БУЛ. „ХРИСТО БОТЕВ“ № 100, ЕТ. 3, ОФИС 6
ГР. СТАРА ЗАГОРА
E-MAIL: ram@ram-trakia.org

ДО
Г-Н КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СДБ

Относно: покана за участие в Националния тракийски събор-поклонение в с. Славейно.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА,

Благодарим Ви за отправената покана за участие в Националния тракийски събор-поклонение в с. Славейно, посветен на 123 години от Илинденско-Преображенското въстание и 150 години от рождението на войводата Пею Шишманов.

За нас е чест да бъдем поканени на това значимо събитие, което съхранява историческата памет, почита героизма на тракийските българи и допринася за опазването на националните ни традиции.

За съжаление, тази година няма да имаме възможност да присъстваме. В началото на месец август Общинска администрация – Ивайловград е ангажирана с изпълнението на редица текущи административни дейности, подготовката и реализирането на инфраструктурни проекти, същевременно значителна част от служителите ползват платен годишен отпуск, поради което работният процес се осъществява с намаляван административен капацитет. Това не ни позволява да осигурим необходимото представителство на Община Ивайловград на събитието.

Приемете нашите най-искрени пожелания за успешното провеждане на Националния тракийски събор-поклонение. Убедени сме, че и тазгодишното издание ще премине с достойнство и ще бъде израз на признателност към делото на героите от Илинденско-Преображенското въстание и на всички, които съхраняват тракийската памет.

Пожелаваме здраве, успех и още много инициативи, които да обединяват хората около българската история, духовност и родолюбие.

С уважение,

Светла Моллова
Зам. кмет на община Ивайловград
29.07.2026г.
(КЕП-SVETLA EMILOVA MOLLOVA)

СВЕТЛА МОЛЛОВА
За Кмет на Община Ивайловград,
съгласно Заповед № 329/21.07.2026 г.

100 ГОДИШЕН ЮБИЛЕЙ – ПРАЗНИК НА СЪРЦЕТО

На 21-ви юли 2026 г. г-жа Дора Мурджева – Арбова, ръководител на хор „Тракийка“ при ТД „Одринска епопея“ в Поморие, със своето семейство организира 100 годишния юбилей на своята майка – Мария Костова Мурджева.

На тържеството присъстваха деца, внуци, правнуци, зетъве и други скъпи гости, дори млади родственици от Америка.

Това е едно изключително рядко и вълнуващо събитие не само за близките, но и за всички тракийци в града.

Г-жа Мария Мурджева е потомка на тракийски бежанци от с. Пенека (днешно Кюмюркьой, обл. Визе) в Турция. Всички посрещнаха радостни юбилярката, която излъчваше изключителен позитивизъм, бодрост, достолепие и мъдрост. Празникът се фокусира върху уважението и благодарността към майката, дарила на деца, внуци и правнуци топъл уютен дом, усмивка и покой. Едновековен живот с много радости, предизвикателства, борби и уроци.

Спазена бе традицията – Кметът на Об-

щина Поморие, г-н Иван Алексиев, също тракиец, поднесе кошница цветя на юбилярката, както и прекрасна икона на Богородица с пожелания за здраве, спокойни старини и да продължи да предава на поколенията семейните добродетели.

Икона на Св. Дева Мария и цветя поднесе на едновековната рожденичка и г-жа Ана Тодорова, Председател на ТД „Одринска епопея“ в гр. Поморие.

Лея Марийка получи много поздравления и цветя от дамите на хор „Тракийка“. Благодарни сърдечно на всички и пожела здраве и дълъг живот, изпълнен с повече спокойствие и да бъдем добри един към друг. Вдигна наздравица.

Г-жа Тодорка Мурджева, дългогодишен уважаван адвокат и ръководител на прокуратурата и културата в област Бургас, разказа спомени за своята стирнайка – лея Мария, като акцентира на нейната доброта, на способността ѝ всичко да прощава и на вродената ѝ мъдрост.

Специален поздрав за юбилярката поднесе 12-годишна туристка от Габрово,

която се гордее със своя вокален педагог д-р Ана Борисова – преподавател във Великотърновския университет. Момичето с голямо удоволствие изпя песента „От Стамбола идат, мамо“ – автентична песен на достолепните 150 години.

Силни и искрени аплодисменти заляха красиво подреденият клуб на тракийското дружество.

Тържествено, съпроводена с песента „Рожден ден“, бе внесена красивата торта с надпис „100 г. юбилей“.

Музикалният поздрав продължиха дамите от хор „Тракийка“ с р-л г-жа Дора Мурджева. По нейни спомени любимата песен на рожденичката и нейния съпруг е „Една е Манда в Търново. Прозвучаха много вълнуващи тракийски песни, с които се създаде още по- високо настроение и оптимизъм.

Празник на сърцата!

С почитание и респект към Мария Мурджева:

Хризантема Карталова

P.S. „Тялото е домът, а душата е огънят“

НАЦИОНАЛЕН ТРАКИЙСКИ СЪБОР-ПОКЛОНЕНИЕ...

Продължава от 1-а стр.

Всяка година се събираме тук, в комитското село Славейно, което е център на революционната борба в Среднородопието през 1902–1908 г., за да засвидетелстваме своята почит към родопските герои“, каза доц. д-р Георги Митринов.

Слово за личността и делото на Пею Шишманов произнесе член-кор. проф. Георги Михов - член на цен-

тралното ръководство на Съюза на тракийските дружества и потомък на участник в Илинденско-Преображенското въстание. Той акцентира на факта, че Пею Шишманов е знакова личност, родена в семейство, в което образованието е високо ценено. Величието на Шишмановия род е толкова голямо, че дори се появява легенда, която го свързва с династията на Шишмановци от средновековния Търновград, допълни

проф. Михов. Според него няма точни данни откога съществува връзката на Пею Шишманов с Гоце Делчев, Даме Груев и Вълчо Сарафов. Тази връзка е решаваща за включването на Пею в редовете на ВМВО и в борбата за освобождение на Македония и Одринско, подчерта ораторът (Вж. цялото слово на с. 2 във вестника).

Зам.-председателят на ЦР на СТДБ Кр. Беломорски прочете поздравителни

адреси от председателя на Тракийската организация Красимир Преманов, от президента Илияна Йотова и огласи получените поздравителни адреси от министри, кметове на общини и от РАО „Тракия“ (Вж. с. 3 и 7 във вестника).

От името на СТДБ и на ТНИ бяха поднесени венци и цветя пред паметника на Илинденци и преображенци, и пред гробовете на Пею и Кольо Шишманови.

РЕЦИТАТОРСКИ КОНКУРС „НЕБЕСЕН ГУРБЕТЧИЯ“, ПОСВЕТЕН НА ГЕНИАЛНИЯ ПОЕТ ИВАЙЛО БАЛАБАНОВ

Национален рецитаторски конкурс „Небесен гурбетчия“ по стихове на поета Ивайло Балабанов ще се проведе на 3 октомври 2026 г. (събота) в салона на НЧ „Просвета – 1870“ – Свиленград. Традиционни организатори на форума са Община Свиленград, Народно читалище „Просвета – 1870“, Съюз на артистите в България, с подкрепата на свиленградското Тракийско дружество „Тракия“ и на местната структура на Ротари клуб.

Конкурсът е част от празничната програма за Деня на Свиленград. Събитието, посветено на почетния гражданин на Свиленград Ивайло Балабанов (1945–2021), има за цел да популяризира творчеството на един от най-големите съвременни български поети и да даде възможност за изява на рецитаторските умения на участниците.

В конкурса могат да участват рецитатори от цялата страна, разделени в три възрастови групи.

Допускат се индивидуални и групови изпълнения на стихотворения и поеми от творчеството на Ивайло Балабанов. Заявки за участие се приемат до 28 септември.

Изпълненията ще бъдат оценявани от жури с председател актьорът Севар Иванов – член на Управителния съвет на Съюза на артистите в България и носител на награда „Икар“ за поддържаща мъжка роля. В състава на журито са включени още представители на читалището, Тракийското дружество, културни дейци и театрални състави от Свиленград.

Критериите за оценяване са свързани с актьорското майсторство и въздействието, правоговора и дикцията, както и сценичното поведение. Отличените участници ще получат дипломи, плакети, предметни и парични награди.

С условията и регламента за участие може да се запознаете в публикуваните документи.

Шести Национален Рецитаторски конкурс "Небесен гурбетчия", Свиленград 03.10.2026 г.

ЗАЯВКА ЗА УЧАСТИЕ

Име и фамилия наизпълнителя/ колектива	
Възрастова група	
Институция/ организация	
Художествен ръководител	
Област	
Община	
Град/село	
Пощенски код	
Адрес	
Телефон	
E-mail	
Лице за контакти	
Брой участници /за груповите изпълнения	1
Наименование на поетичната творба, времетраене	
Музика, постановка	

Краен срок за подаване на заявките: 28.09.2026 г.
на e-mail: 1870nchprosveta@gmail.com или
на адрес: 6500, гр.Свиленград, обл. Хасково, бул. «България» № 69а, НЧ «Просвета-1870»,
тел: 0379 71371

Община Свиленград
Народно читалище "Просвета - 1870" Свиленград
и Съюз на артистите в България
с подкрепата на Тракийско дружество „Тракия“ –
Свиленград
и Ротари клуб - Свиленград

обявяват

ШЕСТИ НАЦИОНАЛЕН РЕЦИТАТОРСКИ КОНКУРС

"Небесен гурбетчия"

по стихове на Ивайло Балабанов
Свиленград 2026

Конкурсът ще се проведе на 03.10.2026 г. /събота/ в салона на НЧ "Просвета- 1870"- Свиленград. Начало 10.30 ч.

Събитието е посветено на Почетния гражданин на Свиленград Ивайло Балабанов /28.08.1945 г. - 20.07.2021 г./ и е част от празничната програма, посветена на Деня на Свиленград - 5 октомври.

1. Цел:
- да популяризира творчеството на един от най-големите съвременни български поети - Ивайло Балабанов.
 - да даде възможност за изява на рецитаторски умения, артистичност и емоционалност.

2. Условия:
- 2.1. В конкурса се допускат изпълнения само на стихотворения на Ивайло Балабанов.
- 2.2. Право на участие в конкурса имат ученици и възрастни от цялата страна, разделени в три възрастови групи:
- Първа възрастова група – IV - VII клас
 - Втора възрастова група - VIII - XII клас
 - Трета възрастова група – участници над 19 годишна възраст.
- 2.3. Допускат се индивидуални и групови изпълнения.
- 2.4. Времетраене на изпълненията:
- за индивидуалните изпълнители - до 10 минути.
 - за групово изпълнение - до 15 минути.

3. Журиране и критерии
- Участниците ще бъдат оценявани от жури в състав:
- Председател г-н Севар Иванов- български театрален, филмов и телевизионен актьор. Завършва НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“ със специалност „Актьорско майсторство за драматичен театър“ в класа на проф. Стефан Данаилов и завършва през 2016 г. с награда „НАЙ-НАЙ-НАЙ“. През 2022 г. печели награда "Икар" за поддържаща мъжка роля за Агатон във „Федра /сияйната“ от Петър Пламенов, реж. Бойка Велкова, Театър Азарян, Национален дворец на културата. Снима се и в кино и телевизията.

- И членове:
- г-жа Ваня Стефанова- Дългогодишен секретар на НЧ „Просвета, ръководител на ДТС „Академия млад актьор“;
 - г-жа Василка Вангелова- историк, Председател на Тракийско дружество „Тракия“ – Свиленград;
 - г-жа Кристиана Димитрова- ст. експерт дирекция „Хуманитарни дейности“ в Общинска администрация- Свиленград;
 - г-н Чавдар Христовоз- ръководител на Театрален състав „Звездата“ при НЧ „Просвета- 1870“ и представител на Ротари клуб- Свиленград.

- Жури ще оценява изпълненията на участниците по следните критерии:
- Актьорско майсторство и въздействие;
 - Правоговор и дикция;
 - Сценично поведение.

- 4.Награди
- Всички участници получават грамота за участие.
- Отличените от журито изпълнители във всяка възрастова група се награждават с:
- Първо място - Диплом, плакет и парична премия;
 - Второ място - Диплом, плакет и предметна награда;
 - Трето място - Диплом, плакет и предметна награда.
- Наградите са осигурени от Община Свиленград.

- Присъждат се награди и на:
- Тракийско дружество „Тракия“ – Свиленград - Диплом и парична премия;
 - Ротари клуб - Свиленград - Диплом и парична премия.
 - НЧ „Просвета- 1870“- Диплом и плакет
 - Съюза на артистите в България- Диплом и плакет

Журито си запазва правото да не връчва всички награди.

КОНКУРСЪТ ЩЕ ЗАВЪРШИ УЪРКШОП/МАЙСТОРСКИ КЛАС ЗА ВСИЧКИ ЖЕЛАЕЩИ УЧАСТНИЦИ, ВОДЕН ОТ Г-Н СЕВАР ИВАНОВ.

- 5.Заявки, регистрация и ред на явяване:
- 5.1. Заявки по образец се приемат на адрес: Гр. Свиленград, 6500, област Хасково, бул. "България" № 69а, НЧ «Просвета-1870» или на e-mail: 1870nchprosveta@gmail.com - за рецитаторския конкурс "Небесен гурбетчия", най- късно до 17.30 ч. на 28.09.2026 г.
- 5.2. Участниците следва да се явят и регистрират в НЧ "Просвета - 1870" на 3 октомври 2026 г. половин час преди началото на конкурса /до 10.00 ч./.
- 5.3. Участниците ще се явяват по азбучен ред за всяка възрастова група.

- 6.Общи условия:
- Конкурсът НЯМА такса за участие.
- Всички разходи на участниците се поемат от институтите, които представляват или от самите тях.
- Изпълнителите се съгласяват организаторите да публикуват снимки и видеоматериали от конкурса в електронни и печатни медии.

Имената на отличените изпълнители във всички възрастови групи ще бъдат публикувани в електронните и facebook страници и профили на НЧ "Просвета-1870" и Община Свиленград.

УСПЕХ на всички участници!

ЧОВЕКЪТ НА ЦРУ В КОНСТАНТИНОПОЛ: КАК САЩ ПРЕВЪРНАХА
ВСЕЛЕНСКАТА ПАТРИАРШИЯ В ИНСТРУМЕНТ НА СВОЯТА ПОЛИТИКА

Вселенският патриарх Вартоломей пристига в Съединените щати на 23 октомври 2021 г., посрещнат от архиепископа на Америка Елпидофор

МАЙКЪЛ УОРЪН ДЕЙВИС,
THE AMERICAN CONSERVATIVE

Продължение от миналия брой

Архиепископ Елпидофор, в същото интервю за „Та Неа“, също изразява слабо прикрита подкрепа за Джо Байдън:

„В Америка въпросът за абортите е напълно политизиран... Сякаш единственото условие да бъдеш добър християнин или добър политик зависи от позицията ти по въпроса за абортите. Всички останали принципи и учения на християнството нямат значение. Можеш да бъдеш мошеник, лъжец, измамник, подпалвач на войни, насилник или женомразец, но ако си против абортите, тогава си политик, достатъчно подходящ, за да бъде подкрепян от „благочестивите хора“.

Както посочва Род Дрѐър, това останало почти незабелязано интервю съдържа немалко шокиращи разкрития. Например Елпидофор не просто е обезпокоен, че абортът е „политизиран“ - той открито подкрепя правото на избор.

„Жените понасят цялата тежест при раждането и отглеждането на децата си, докато мъжете, макар да са пряко замесени в настъпването на бременността, не носят същото бреме – казва той пред „Та Неа“. – Затова трябва да подкрепяме правото на жените свободно да вземат собствени репродуктивни решения.“

Елпидофор разказва също колко горд е бил да подкрепи протестите, избухнали след смъртта на Джордж Флойд, както и печално известното „гей кръщение“. За онези, които не следят вътрешната политика на Православната църква: през 2022 година Елпидофор кръщава синовете на двама богати американци от гръцки произход – Евангело Бусис и Питър Дъндас. Децата са заченати чрез сурогатно майчинство. Кръщението е извършено във Вулиагмени, предградие на Атина.

Това предизвиква буря в световното Православие по две причини. Първо, неправилно е да бъде кръстено дете, ако почти няма вероятност то да бъде възпитано според учението на Църквата. Родителите поемат ангажимент да възпитат детето в християнската вяра, без да му дадат средствата да изпълни този ангажимент.

Второ, гостуващи духовници, включително епископи, трябва да получат разрешение от местния митрополит, преди публично да извършват тайнства в неговата юрисдикция. В този случай местният митрополит е Антоний Глифадски. Елпидофор иска и получава разрешение да кръсти децата на американска двойка, но не уведомява Антоний, че родителите са еднополова двойка.

Елпидофор е осъден от Светия синод на Гръцката църква, както и от монасите на Света гора, но това не го интересува. Архиепископът просто показва на православния свят как ще постъпва, след като стане Вселенски патриарх.

Има и още. През 2019 година Елпидофор назначава отец Александър Карлуос за генерален викарий на Американската архиепископия. За всички практически цели отец Александър е пастирът на семейство Байдън. Той е член на управителния съвет на

фондация „Бо Байдън“ и служи като духовен съветник на президента.

През 2015 година отец Александър пристъпва на придобила печална известност вечеря, организирана от Хънтър Байдън в ресторант „Кафе Милано“ в Джорджтаун. Вечерята е частен прием за няколко източноевропейски олигарси, сред които Юрий Лужков – дълбоко корумпиран бивш кмет на Москва.

Това е вечерта, когато Хънтър запознава баща си с Вадим Пожарски, ръководител в „Бурисма“, като по този начин според твърденията изпълнява договорката, заради която Батурина (Елена Батурина, руска милиардерка и вдовица на Юрий Лужков Бел.ред.) е платила на Хънтър 3,5 милиона долара предходната година.

Още по-тревожно е, че отец Александър е близък и с Джон Пулос, канадския предприемач от гръцки произход, основал „Доминиън Воутинг Систъм“. Срещу отец Александър са отправяни правдоподобни обвинения, че е служил като посредник между Пулос и семейство Байдън по време на скандала около изборите през 2020 г.

Твърди се, че свещеникът е предавал информация между двете страни, но не може да бъде призован да свидетелства заради законите на щата Ню Йорк, защитаващи поверителността на отношенията между духовници и вярващи. Макар всички страни да признават, че през този период отец Александър често е общувал и с двете страни, те настояват, че той просто им е давал духовни

съвети. Несъмнено Пулос и Байдън са прекарвали тези трудни месеци в молитва и пост.

По стечение на обстоятелствата през 2018 година отец Александър се оказва и в центъра на финансов скандал за 80 милиона долара, разследван от американското правителство. Федералното разследване по случая е прекратено малко след началото му, въпреки че така и не е открито никакво обяснение.

Когато миналата година президентът Байдън награждава отец Александър с Президентския медал на свободата, той шеговито го предупреждава: „Ще съсипе репутацията ти, като говоря.“

За съжаление, подобни твърдения за корупция са доста разпространени в Американската архиепископия. Спрямо числеността си Гръцката православна църква е безспорно най-богатото вероизповедание в тази страна. Един римокатолически свещеник може да очаква да получава не повече от 45 000 долара годишно, докато гръцки православен свещеник може да печели над 130 000 долара.

Има много утвърдени семейства от второ поколение, които все още изпитват дълбока преданост към Църквата, макар да не са особено редовни в практикуването на вярата.

С други думи, Американската архиепископия се намира приблизително в същото положение, в което е била Католическата църква по времето на Кенеди. Тя е богата на капитали и активи, но до голяма степен е зависима от светски, либерални дарители.

Оттук идва и причината Гръцкият колеж „Свети Кръст“, гръцката православна

семинария, да нарича бившия конгресмен Майкъл Хъфингтън „верен православен християнин“, въпреки че той е практикуващ хомосексуалист, който публично се противопоставя на църковното учение за сексуалността.

За щастие, повечето гръцки православни юрисдикции не са обновленчески. Те не се намират нито в джоба на американското правителство, нито в зависимост от либерални светски дарители. Всъщност, когато гръцкият парламент гласува за узаконяване на еднopolовите бракове, Гръцката църква нарече решението „демонично“ и отлъчи няколко от „безнравствените законодатели“, гласували за закона.

Но каквото и да твърди нашето правителство, то ще насърчава Вартоломей и неговия наследник Елпидофор като „гръцки папи“, за да либерализира Гръцкото православие и да противодейства на Руското православие. Това е политиката на правителството на Съединените щати.

Има служители на Държавния департамент и средства на данъкоплатците, посветени на постигането именно на тази цел. За нея се говори открито и ликуващо в главните институции на Вселенската патриаршия и Американската архиепископия.

И все пак всеки, който предположи, че това представлява грубо предателство както към американския народ, така и към православните вярващи, незабавно е обвиняван, че е „руски агент“. Върви, че разбери.

Вж. и статията на стр.8

СТАРОЗАГОРСКИТЕ ТРАКИЙЦИ ПОЧЕТОХА ПАМЕТТА НА ЗАГИНАЛИТЕ В ИЛИНДЕНСКО-ПРЕОБРАЖЕНСКОТО ВЪСТАНИЕ

На 6 август, 2026 г., Преображение Господне, тракийци от Стара Загора почетоха паметта на загиналите в Илинденско-Преображенското въстание. В църквата „Света Троица“ беше отслужена панихида от Отец Евгений. С признателност и уважение бяха поднесени цветя пред паметниците на героите.

Цветя бяха положени и пред паметника на Никола Каишев - потомък на тракийски българи, възстановител на опожарена Стара Загора и първи председател на Тракийското дружество в града, участник в Илинденско-Преображенското въстание.

ПОКАНА ЗА УЧАСТИЕ В ПОХОД ПО ПЪТЯ НА ПРЕОБРАЖЕНЦИ, 22 АВГУСТ 2026 г.

Уважаеми тракийци,
членове на Съюза на тракийските дружества в България,

Каним Ви да се включите в Деветия тракийски поход „По пътя на преобразенци“ на 22 август 2026 г. Той се организира по повод 123 г. на Илинденско – Преображенското въстание.

Целта е съхранение на паметта за участниците във въстанието, завещащи ни достоен урок по родолюбие и патриотизъм.

Походът започва и завършва на Петрова нива, известна като Странджанското Оборище. Участниците в него се посрещат от председателя на СТДБ и кмета на Малко Търново.

Националното честване ще се проведе на 22 август 2026 г. на Петрова Нива.

Очакваме Ви пред Паметника на Петрова нива от 8.00 до 8.30 ч., от където ще стартира походът.

За информация – Петя Митева, 0884 96 36 33.

ОБЩИНА СЛИВЕН

ПОЗДРАВИТЕЛЕН АДРЕС

Уважаеми организатори,
Уважаеми гости,
Скъпи потомци на тракийци,

Приемете моите най-сърдечни поздравления по повод Националния тракийски събор, посветен на 123-ата годишнина от Илинденско-Преображенското въстание и 150 години от рождението на войводата Петю Шишманов.

Тези две годишнини ни връщат към едни от най-значимите страници в българската история, свързани с националноосвободителното движение. Те ни напомнят за силата на националния дух за жертвоготовността на хилядите българи, които с цената на живота си отстояват идеала за свобода, достойнство и справедливост. Сред тях ярко се откроява личността на Петю Шишманов – достоен син на Родопите, чието име остава символ на безстрашие, чест и всеотдайност към отечеството.

Съхраняването на историческата памет е наш дълг към предците и наша отговорност към бъдещите поколения. Тракийските събори не са само възпоменание – те са жива връзка между миналото и настоящето, която пази традициите, родовата памет и българската национална идентичност.

Като кмет на Община Сливен и председател на Управителния съвет на Регионалната асоциация на общините „Тракия“ изразявам своята признателност към всички, които с усилия и всеотдайност пазят жив спомена за героите на Тракия и предават тяхното дело на младите поколения.

Пожелавам на всички участници и гости много здраве, благополучие и вдъхновение. Нека паметта за героите на Илинденско-Преображенското въстание и за войводата Петю Шишманов продължава да ни обединява и да ни дава сили да работим за развитието на България с чувство за дълг, единство и родолюбие.

Честит празник!

С уважение,

Стефан Радев

Кмет на Община Сливен

Председател на Управителния съвет на
Регионалната асоциация на общините „Тракия“

ТРАКИЙСКИ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7А, тел.: 02/987 48 96

Абонирайте се!

Каталожен
номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: Главен редактор д-р Вania ИВАНОВА, чл.-кор. на БАН проф. Васил ПРОДАНОВ, акад. Иван ГРАНИТСКИ, Искра ЧЕРНЕВА, д-р Динко СТРАНКИ, Хубен СТЕФАНОВ;

Тодор КОРУЕВ | Дизайн: Мария БУДЕВА; e-mail: stdb_sofia@abv.bg, факс: 02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА

СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABG SF

Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Димитринка СМОЛЕВА (София) 0886 746 044; Христо ХРИСТОВ (Варна) Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) 076/60 13 67; Радостина ПРАМАТАРОВА (Средец); Стефан МИЛЕВ (Маджарово); Веска ЛАМБОВА (Шумен) 0877 71 85 03; Светлана ЧЕРНОГОРОВА (Сливен); Донка ДИМОВА (Карнобат); Златка МИХАЙЛОВА и Анета ГЕОРГИЕВА (Хасково) 0894 044 420; Мария ИВАНОВА (Ямбол) Светлана ПЕЕВА и Валя ГЕОРГИЕВА (Поморие); Недка ОНОВА (Крумовград).

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака).

ТУРСКИ МЕДИИ ПРИПОМНЯТ:

ПО ЖАЛБА НА БЪЛГАРСКИ СВЕЩЕНИК ПРЕЗ 2007 г. СЪДЪТ ОТХВЪРЛИ „ВСЕЛЕНСКАТА“ ТИТЛА НА ВАРТОЛОМЕЙ

Засилената международна дейност на Константинополския патриарх Вартоломей, ролята му в украинския църковен конфликт и продължаващото използване на титлата „вселенски патриарх“ отново предизвикаха реакции в Турция. На този фон турски медии припомниха решение на Върховния касационен съд от 13 юни 2007 г., според което претенцията на Фенерската патриаршия за „вселенски“ статут няма правно основание в страната.

„Джумхуриет“ представя положението на Патриаршията като спор на два фронта – с Москва заради Украйна и с Анкара заради „вселенската“ титла, международната дейност на Вартоломей и бъдещето на богословското училище на остров Халки.

Особено внимание в Турция предизвикват участията на Вартоломей в международни срещи като „вселенски патриарх“, отделно от официалните представители на турската държава.

През 2024 г. Вартоломей участва в международната среща за Украйна в Швейцария. Името и подписът му първоначално бяха поставени под заключителния документ, но впоследствие бяха премахнати след възражения от турска страна.

През януари 2025 г. патриархът говори със същата титла пред Парламентарната асамблея на Съвета на Европа в Страсбург, което отново предизвика критики в Турция.

Темата получи допълнителен отзвук след посещението на папа Лъв XIV в Турция през ноември 2025 г. и съвместните му прояви с Вартоломей по повод 1700-годишнината от Първия вселенски събор в Никея.

В общите документи и публичните прояви беше използвано определението „вселенски патриарх“, което турски политически и обществени организации оспориha като несъвместимо със статута, признат от Анкара на Фенерската патриаршия.

През февруари 2026 г. Партията на родината поиска от околийското управление във Фатих да започне проверка на действията на Вартоломей. Според партията той се представя като духовен глава на всички православни християни и развива дейност извън правомощията си на ръководител на гръцката православна

общност в Турция.

Именно в този контекст турските медии отново припомнят решението на Четвърто наказателно отделение на Върховния касационен съд по дело № 2005/10694, постановено на 13 юни 2007 г.

Делото започва след жалба на българския свещеник Константин Костов и Божидар Чипов срещу Вартоломей и 12 членове на неговия синод.

Отец Константин Костов служи в българската църква „Свети Стефан“ в Истанбул, известна като Желязната църква. Конфликтът с Вартоломей се изостря заради отказа на българския духовник да споменава името на Константинополския патриарх по време на богослуженията. Фенерската патриаршия взема решение да отнеме духовните правомощия на Костов, въпреки че той служи въз основа на трудов договор с Българската църковна фондация.

Решението е изпратено до Българската църковна фондация и до православни църкви в различни държави. След последвалия натиск трудовият договор на свещеника е прекратен от ръководството на фондацията.

Срещу Вартоломей и останалите духовници е образувано наказателно дело по обвинение, че са възпрепятствали упражняването на религиозната свобода на българския свещеник.

Първоинстанционният съд във Фатих оправдава обвиняемите. След обжалване от Константин Костов, Божидар Чипов и прокуратурата делото достига до Върховния касационен съд.

Четвърто наказателно отделение потвърждава оправдателните присъди. Съдът приема, че действията на духовниците не изпълняват състава на престъпление срещу религиозната свобода, тъй като Костов е продължил да служи повече от година след решението на Патриаршията.

Не е установено богослуженията му да са били прекратени чрез сила, заплаха или друго противоправно действие, каквото изисква турското наказателно законодателство.

В мотивите си обаче съдът определя намесата на Фенерската патриаршия в делата на Българската църква като неправомерна.

Магистратите посочват, че Патриаршията няма религиозна или юридическа власт над българската православна общност в Истанбул и не може да отнема духовните правомощия на неин свещеник. Върховният касационен съд разглежда подробно и правния статут на Фенерската патриаршия в Турция.

Съдът се позовава на Лозанския договор и на протоколите от преговорите през 1923 г. Според мотивите на Патриаршията е било разрешено да остане в

Истанбул единствено като религиозна институция на гръцкото православно малцинство.

Тя е лишена от политически и административни правомощия и може да обслужва религиозните нужди на православните турски граждани от гръцки произход.

Магистратите подчертават, че в окончателния текст на Лозанския договор Патриаршията не е посочена поименно и не ѝ е предоставен международен или наднационален статут.

Според съда с основаването на Република Турция Патриаршията е изгубила привилегиите, които е притежавала през Османската империя, и е останала религиозна институция, изцяло подчинена на турското право. „Не може да бъде прието суверенна държава да прилага спрямо малцинствата правен режим, различен от този за останалите ѝ граждани, и да им предоставя привилегии, каквито не признава дори на мнозинството“, се посочва в мотивите.

Съдът приема, че подобен специален статут би противоречал на принципа на равенството, установен в турската конституция.

„Твърдението, че Патриаршията е вселенска, няма правно основание“, гласи основният извод на решението. Като допълнителен аргумент магистратите отбелязват, че кандидатите за патриарх и участниците в избора трябва да бъдат

турски граждани и да служат на територията на Турция. Според съда това също показва, че Патриаршията не притежава юридически признат „вселенски“ статут.

Решението от 2007 г. не съдържа отделна разпоредителна забрана Вартоломей да произнася или изписва титлата „вселенски патриарх“. То обаче отхвърля правното основание на тази титла в Турция и определя Фенерската патриаршия като религиозна институция на местното гръцко малцинство.

Името на Константин Костов отново се появи в турските медии и след смъртта му през април 2026 г. Тогава беше припомнена съдебната му битка срещу претенциите на Фенерската патриаршия и решението на Върховния касационен съд.

Така съдебният акт отпреди 19 години отново се използва като основен юридически аргумент срещу международната дейност на Вартоломей под титлата „вселенски патриарх“.

Поводът не е ново съдебно решение, а подновеното напрежение около ролята на Патриаршията, отношенията ѝ със САЩ и Украйна, използването на „вселенската“ титла и стремежа за възстановяване на богословското училище на остров Халки.

Източници: *cumhuriyet.com, haberturk.com, dnes.dir.bg, actualno.bg, glasove.com*